

PARENTESEN

oktober 2023 nr 7

www.pargas.spfpension.fi

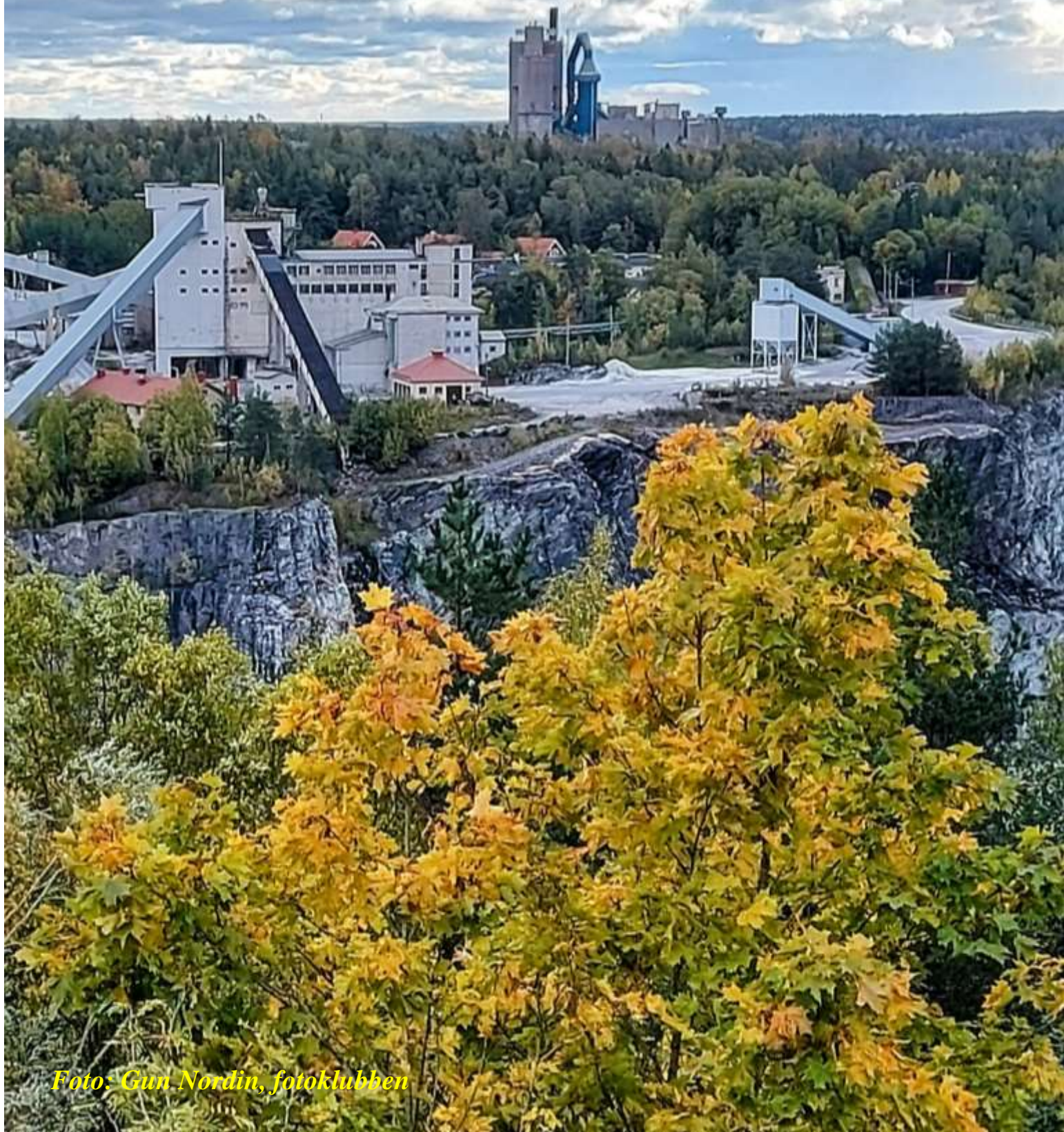

Foto: Gun Nordin, fotoklubben

Ordförandens spalt i oktober

Har DU någon gång känt att det inte är någon mening i att stiga upp på morgonen. Bara bäst att ligga kvar, följa taklisten med blicken, kanske vajar björken utanför fönstret. Vad är det för mening att stiga upp och börja en ny dag? Till vilken nytta? Till vems glädje? Detta är nu inte fråga om någon depression utan bara rena rama realismen.

Kanske är det höstens väderprognoser som ger upphov till denna sinnesstämning. Kanske det är ”eftertankens kranka blekhet”? Kanske är det bara en klarsynthet som kommer fram bakom alla ”hålla i gång” händelser?

Det må vara vad som helst men människan är nu bara en gång sådan: det finns många strängar och många tankar som slår klangen an. Ingenting är mera rätt eller mera fel än någonting annat. Rätten att vara människa och känna och tycka och uppleva finns kvar i vilken ålder tiden än har gett.

Använd alla dina sinnen, känn alla känslor upplev både ljuset och mörkret. Var en människa.

Föreningens ”programgrupper” eller ”kaffegrupper” består av 15–20 personer och har som sin uppgift att ordna någon av årets månadsträffar. En grupp har den uppgiften ca en gång i året. Det är trevligt att få uppleva vilken gemenskapskänsla som uppstår då en grupp människor strävar mot samma mål med de olika färdigheter som finns inom gruppen: någon är konstnärlig och dekorerar bord, någon är litet pedantisk och får kopparna att stå i fina rader. Någon har armkrafter att lyfta bord och stolar och någon är duktig på att koka kaffe eller höja sin röst som speaker för träffen.

Många av programgrupperna behöver nya medlemmar för att fylla upp de glesnade leden. Ni som läser detta och inte ännu hör till en programgrupp, kontakta **Kurre Lindroos** så kommer ni med i en trevlig gemenskap och blåser i samma glöd som vi andra!

Höstens äppelskörd har varit mycket varierande. En del träd står helt tomma och sönderblåsta – andra har haft en fin skörd med rödkindade eller gröna äpplen. Det har blivit must eller sylt eller mos som fryses ner. Ingen rexning nu längre?

Jag såg i dag en rex-apparat, den första jag sett. Jag fick höra om hur härligt goda de rexade äpplena i sockerlag var och hur man rexade både kött och fisk. Det var gruppen i hembygds-kunskap som pratade om konservering och rexande. Inte underligt att gamla tidens husmödrar inte hade ”något yrke” då det myckna arbetet i hemmet och på gårdarna snurrade deras alla vakna timmar med många uppgifter som måste utföras för att familjen skulle ha mat, hållas friska och överleva.

Det blev varierande ämnen i dagens ”ordförandens spalt” – men läs det ni vill, fundera vad ni vill och spåna vidare om ni vill. Lev alla de dagar ni lever!

Gunnel

Kyrkogårdsvandring

När jag först stötte på Skärgårdsguidernas vandring på kyrkogården tänkte jag – vad i all friden kan det finnas för intressant där, det låter ju makabert. Men, vid närmare eftertanke ger kyrkogården en ypperlig ram för berättelser om socknens historia. Detta kom vi, dryga tjugo pensionärer att erfara den 27 september under ledning av Skärgårdsguidernas **Paola Fraboni**.

Temat för denna guidning var män och en och annan kvinna, som gett något till bygden

Vi startar vandringen vid klockstapeln och går västerut, passerar Emil Sarlins och Otto Mobergs gravar. Dessa två personer hör onekligen till dem som genom sin verksamhet bidragit till otaliga personers levebröd.

Och på tal om levebröd. Pargasbor känner väl till Pargas pepparkakor – dom extra. Än idag kan man hitta de kännpaka gula askarna i butiken.

Paola tar oss vidare och berättar om poliskonstapel Walter Rohde, som var en rakryggad och seglivad man.

Rohde var behjälplig vid planerandet av Lenins "Dr Müllers" flykt via Pargas, Lillmälö och Själö och ombord på fartyget Stella som tog Lenin till Sverige. Rakryggad var Rohde även då han vägrade låta rödgardister dejourera vid telefoncentralen. På grund av detta blev han skjuten med flera skott och som genom ett under överlevde han. Seglivad minsann!

Johan Wilhelm Laurén var en bildningsentusiast och hade ett brinnande intresse för folkhögskoleidén. Han donerade i slutet av 1800-talet mark för skolbygget i Pjukala. Otaliga är de landsbygdens ungdomar som fått sig en utbildning i den skolan.

Paola spinner vidare på informationstråden och presenterar för oss hur Pargas Kungörelser kom till utifrån att prästernas kungörelser inte nådde ut då kyrkobesökare helt enkelt sknades. Det ena ledde till det andra och kantorn Karl Johannes Wiss började trycka upp kungörelser och lade således grunden till PK.

Som lök på laxen avslutade Paola vandringen med några intressanta anekdoter om prästerskapet.

I väntan på nästa vandring som kanske handlar om prästerna eller de starka kvinnorna.

Text och bild: Pia Rantanen

En aktiv hembygdsförening i Pargas

Pargas hembygdsförening har sedan grundandet 1928 haft som mål att dokumentera och väcka intresse för lokal historia, hantverk och traditioner. Kärnan i verksamheten är att driva och utveckla hembygdsmuseet på Storgårdsgatan, en oas i centrala Pargas. Alla byggnader på museibacken ägs av föreningen, som också äger ett antal hus på Gamla Malmen. Därutöver sköter föreningen industrimuseet invid det s.k. Pensionatet samt ansvarar för museicaféet i Fredrikastugan.

Verksamheten är omfattande och sköts till stor del på frivillig bas. I detta nu har föreningen drygt 170 medlemmar och vi samarbetar gärna med andra föreningar och olika aktörer. Det är medlemmarna som gör föreningen och tillsammans har vi bättre möjligheter att värna om och lyfta fram ortens kulturarv. Museiamanueinstjänster köps av Pargas stad. Amanuensen fungerar som sakkunnig för föreningen och leder museiverksamheten.

Trädgård, sockor, hembygdsvforskning och evenemang

Hembygdsföreningen har många projekt på gång just nu. Ett arbete, som påbörjades på allvar denna sommar, handlar om trädgården. Det första skedet har varit att putsa uppfarten och göra den mera välkomnande. Inom de närmaste åren är målet att anlägga odlingstäppor i anslutning till museistugorna med växter som anknyter till husens tema och tidsperiod. Detta ger besökare, i synnerhet barngrupper, möjlighet att på ett naturligt lära sig mera om växter och traditionell odling. Vi ordnar regelbundet träffar med frivilliga för att diskutera olika frågor och förverkliga mindre och större projekt. En grupp har blivit inspirerade av ”Pargassockan”, som finns i museets samlingar. Sockan är troligen från slutet av 1800-talet och har i tiderna tillhört Alexandra Holmberg från Tegelhagen. Nu kommer stickgruppen att låta fantasin flöda och sticka olika produkter utgående från sockans mönster. En annan grupp har under ledning av museiamanuens **Anne Bergström** startat ett forskningsprojekt om museibackens stugor och de människor som bott i dem. Vi gläder oss också åt att Pensionärsföreningen har startat en diskussionsgrupp som regelbundet träffas för att dryfta olika frågor gällande lokal historia.

Hembygdsföreningen ordnar olika evenemang under året. Julen närmar sig och den 30 november kl 17–19 bjuder vi på julpyssel och ringdanser för barnfamiljer på museibacken. Vi är också med om att ordna tävlingen Pargas bästa pepparkaka 2023 och på pepparkakans dag, lördag 9.12, kan man träffa oss på Gamla Malmens julmarknad. Vi kommer att ha försäljning både vid Björkfeldts lillstuga och vid Ella Janssons stuga, där vi dessutom har grötförsäljning.

Renovering och fastighetsunderhåll

Byggnaderna kräver sitt och vi har det senaste året haft stor hjälp av bygglinjen på Axxell och inte minst av Parfix, som bland annat fixat staket samt målat fönster och uthusen på Ella Janssons gård. Dessutom har vi i samarbete med byggnadsvårdsföreningen Curatio kunnat reparera en hel del av våra fönster på museibacken.

Det största enskilda fastighetsprojektet just nu är att vi planerar en renovering av museets huvudbyggnad, det så kallade Ordenshemmet. Den senaste renoveringen gjordes i början av 1990-talet och det finns ett behov av att göra byggnaden mera ändamålsenlig och tillgänglig så att den blir mera handikappvänlig, bättre utrustad för utställningar, möten och seminarier samt får ett modernare kök.

Husets karaktär kommer att bevaras. Rumdisponeringen förblir som den är och målningar, armatur, kakelugnar och övriga detaljer som visar på husets användning genom åren, bevaras. Ambitionen är att renoveringsarbetet ska vara klart senast till föreningens 100-årsjubileum år 2028.

Välkommen med!

Vi på hembygdsföreningen är glada över att det finns ett intresse för hembygden och lokal historia. Vi hoppas att alla tidigare medlemmar vill fortsätta att delta i verksamheten och vi välkomnar också nya medlemmar. Det finns många sätt att delta i den både meningsfulla och intressanta verksamheten.

Som medlem stöder du arbetet för kulturarvsfrågor och du får regelbundet information om det som är aktuellt. Medlemsavgiften är 10€/år eller 100€ för ständigt medlemskap. Förutom regelbundna medlemsbrev per e-post skickar vi varje sommar ut ett medlemsblad per post till alla våra medlemmar.

Text: Lena Långbacka, ordförande
040-556 9908, l.langbacka@parnet.fi

Välkommen till museibacken!

Pargassocken. Den ursprungliga sockan är troligen från slutet av 1800-talet.

Vem bakar årets bästa pepparkaka? I fjol vann Marina Bergman tävlingen.

Segerströmska stjärnor. Traditionell julpyrning från Pargas.

Trädgården piffas upp under ledning av Titti Edfelt.

Planering av julevenemang. Fr.v. Lena Långbacka, Soili Svahnström, Neppe Pettersson och Dollan Juslin.

Stig Engman – en rättskaffens man

Det finns säkert inte många i Pargas som inte känner till Stig Engman. Under sin tid i kommunalpolitiken var han en synnerligen aktiv debattör. Stig värnade om det svenska språket som ingen annan, han hade en vass penna och slog huvudet på spiken med sina inlägg. Under senare år har han gjort Pargas en välgärning genom att digitalisera fotografier från hembygden.

var litet, i ena ändan bodde vi (föräldrarna och vid denna tidpunkt fyra barn) och i andra ändan en barnrik familj från Karelen, minns Stig. Mitten mellan bodde en gammal gumma i ett litet rum utan egen eldstad.

Huset var ett tidstypiskt hus uppfört troligen på 1800-talet. Idag kan besökarna på Pargas hembygdsmuseum bekanta sig med huset som flyttades till museibacken på 50-talet. Bolaget ombesörjde flytten, enligt Stig.

– Vi bodde i Rundila hela krigstiden ända till 1946, då vi flyttade till Batteribacken i Brobacka området, till ett hus som skyddskåren tidigare använt.

Huset hade två rum och kök. Även om huset var större så var det ont om bekvämligheter, vattnet bars in från Brobacka tvättstugan och det var utetupp som gällde.

Lite bakgrundsfakta

– Jag föddes 1938 på Bläsnäs BB som tredje barnet i en syskonskara av åtta.

Mina föräldrar var inte Pargasbor. Mor var från Helsingfors och min far var född i Pargas, men farföräldrarna kom från Karuna. Pappa var lokförare på Pargas Kalkbergs Ab.

Huset där vi först bodde hette Rundila. Huset

Byggnaden var kanske inte avsedd för boende då golvet var tjärat eller kreosotbehandlat. Mamman hade fullt sjå att skura golvet för att minska obehaget, kommer Stig ihåg. Pappan köpte på eget bevåg en linoleummatta till huset, mattan som bolaget kom att betala, om än med långa tänder.

Det var en bra barndom med mycket kompisar och nära till Skräbböle skola, minns Stig.

– Då föräldrarna flyttade till Broberga 1964, önskade jag och min familj flytta in i Batteribackens hus. Det var inte lätt att få tillstånd från bolaget, men med hjälp av min fabriksingenjör kunde min familj flytta in ett år senare. Det gamla klintbyggda huset i Sysilaxhagen saknade vi inte, även om förbättringarna i Batteribackens hus var sparsamma. Värme installerades men vatten fick vi fortfarande bära in.

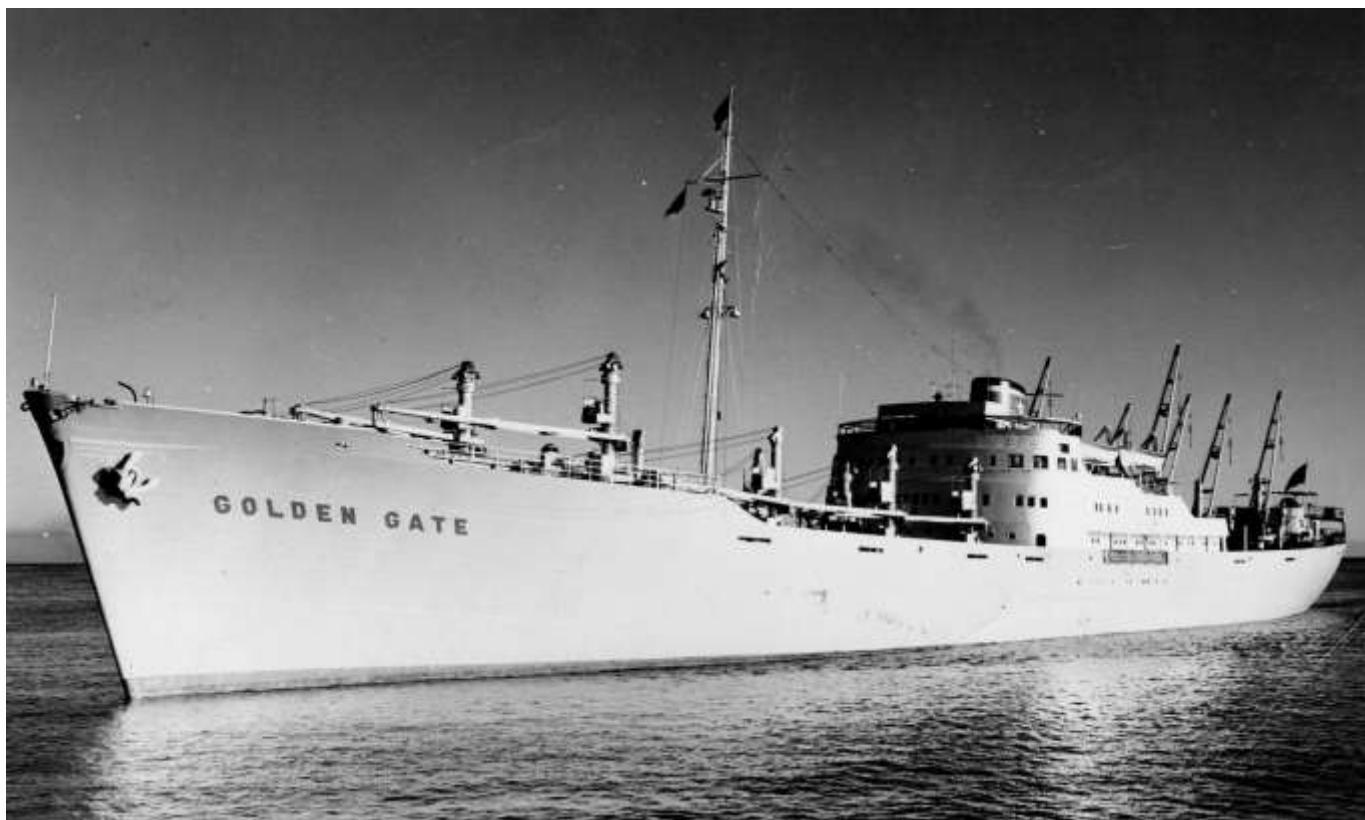
Efter att vi flyttat till Brohälla 2, år 1972, dömdes Batteribackens hus ut och skulle rivas. – Vi passade på med en kamrat, berättar Stig, att köpa huset för 100 mark mot det att vi rev ner det. Virket var i någotsånär bra skick och fungerade som ett bra tillskott vid två sommarstugebyggen! Kutterspåret, den dåtida isoleringen, sålde vi till en hönsfarmare för 100 mark, skrattar Stig.

Ut i arbetslivet

Stig avslutade sin skolgång vid 15 och for som så många andra ungdomar i Pargas till sjöss. Som jungman på Gustav Erikssons frysfartyg, Korsö, blev det ett antal resor i Europa, bl.a. Polen, England och Finland. Fartyget var gammalt och redan på den tiden omodernt och lönen var rätt usel. Stig längtade till värmen. Det svenska rederiet, Johnson Line och fartyget Golden Gate, skulle bli svaret på Stigs längtan. Där var det en helt annan disciplin än på Erikssons frysfartyg, bl.a. fick inte däckarena gå med bar överkropp i värmen utan måste bära singlett. Det berodde på att fartyget tog passagerare.

Stig fick känna på värme minsann. Traden gick med styckegods på Europa, Amerikas västkust och Venezuela i Sydamerika. Stig tänker nöjd tillbaka på den här tiden, att lönen var betydligt bättre på svenska fartyg än finska gjorde sitt till.

– Eftersom jag inte hade varit i militären hade jag svårt att få pass. Min mamma fick springa till myndigheter och skaffa hinderslöshetsintyg åt mig ett flertal gånger, minns Stig.

På landbacken igen

– Nåväl, 1958 ryckte jag in i militären, först till Dragsvik och senare till ekonomiunderofficersskolan i Sandhamn. Ända tills jag blev civil 1959 var jag köksförman vid Dragsviks kosthåll. Väl hemma började jag jobba som maskinskötare på Pargas Kalkbergs nyetablerade plastfabrik. På fabriken pressades bland annat plastinfodring till kylskåp. Här konstaterades jag lida av tuberkulos och kunde inte arbeta i skift. Bolaget var hyggligt, för de erbjöd och bekostade utbildning vid Hermods under sjukdomstiden. Jag gick handelsskolan, en utbildning som jag senare hade nytta av som lagerbokhållare, konstaterar Stig. Efter ytterligare utbildning i maskinritning kunde Stig nu även rita formar som skulle användas vid produktionen av varierande plastföremål.

– I början av 1980-talet flyttade jag till Paroc och enheten där man tillverkade innertak till bl.a. Lada, Saab och Volvo. I tillverkningen användes MDI (isocyanat) lim som satte sig på mina lungor med astma som följd. Här arbetade jag ända till min sjukpensionering år 1989, långt före den lagstadgade pensionsåldern.

Men det skulle ta ytterligare sju år innan försäkringsbolaget accepterade min astma som yrkessjukdom! I praktiken var det ju fråga om pengar. Som yrkesskada var jag berättigad till 85% av lönen tills jag fyllde 65, i jämförelse med 60% vid normal sjukpensionering. Visst var det en bitter kamp, men trägen vinner och jag fick rätt, säger en nöjd Stig.

Mina år i kommunalpolitiken

– Jag har alltid varit intresserad av politik och speciellt skattepolitik. Att få rättvisa i beskattningen tycks vara svårt. Sociala frågor har också varit något för mig. Att värna om de mindre bemedlade har alltid stått mig varmt om hjärtat, konstaterar Stig. De sociala aspekterna vägde tungt inom socialdemokratien.

Svenska språket kunde Stig värna om utan att höra till Svenska folkpartiet.

– Då jag äntligen efter mycket övertalning ställde upp i kommunalvalet för socialdemokraterna blev jag 1979 invald. Jag var faktiskt en röstmagnet, flera gånger, minns Stig.

Det blev 32 år i fullmäktige och 12 år i stadsstyrelsen.

– Jag satt i både skattenämnden och tekniska nämnden. Arbetet i nämnderna var mycket givande då vi alla tycktes ha samma mål i fokus.

I fullmäktigesalen var det politik som gällde. Som socialdemokrater i underläge blev vi ofta nedröstade av majoriteten.

Jag lamslogs inte av det, utan var mycket aktiv vad gäller inlägg och åsikter, konstaterar Stig.

– Tusentals är de insändare som jag skrivit för att väcka medborgarna och beslutsfattarna till insikt.

Häradsdomare – en rättskaffens man

Förutom som kommunalpolitiker har Stig även fungerat som nämndeman vid tingsrätten under flera fullmäktigeperioder. Att vara nämndeman är ett ärorikt statligt förtroendeuppdrag, även om personen utses av kommunalfullmäktige.

Nämndemannen skall vara en redbar person då denne skipar rättvisa specifikt i brottsmål.

– Lite nervöst var det i början, minns Stig, men snabbt insåg jag att det är bara att vara rättvis och opartisk vid utdömandet av straffen. Det kom att bli hundratals fall där jag satt som nämndeman i tingsrätten i Pargas. Stig Engman beviljades titeln häradsdomare efter tiotal år som nämndeman.

Att få betjäning på svenska

Om någon, så har Stig kämpat för att vi Pargasbor skall få betjäning på svenska, speciellt inom sjukvården och socialtjänsten, men även inom stadens förvaltning. Vi skall alla ha rätt till service på svenska inom den offentliga sektorn.

Språkfrågan gick het under 2013–2014, då staden ämnade flytta kvällsjouren till Åbo. Här ses några av de inlägg som kunde läsas i allmänhetens spalt i ÅU. De som förespråkade en flytt var övertygade om att Pargasborna skulle få en bra svensk service i Åbo. Även läkarna i Åbo ansåg att svenskan inte skulle vara en stöttesten.

Stig tycktes vara en av de få som offentligt var av annan åsikt!

Även inom staden har Stig påtalat användandet av svenska i föredragningarna i fullmäktige. Ofta verkade det som om politikerna lättvindigt accepterar finskan framom svenskan.

Åbo Underrättelser

Jourens flytt till Åbo

18 Feb 2014 **Stig Engman**

Åter

En gång har både SFP:s och Samlingspartiets medlemmar i social- och hälsovårdsnämnden i Pargas utmärkt sig genom att få till stånd en flyttning av hela jouren till Åbo.

Man tror att det ska bli billigare för staden, men hittills har nog alla flyttningar och sammanslagningar blivit dyrare. Den svenska servicen ger man blanka sjutton i och så har det alltid varit. Man lovar stort men tyvärr har det i praktiken visat sig vara helt annat. Till och med nämndens ordföran-

de säger att det ännu finns en hel del att förbättra på den svenska servicen vid sjukhuset. Varför har man en sådan brädska med flyttningen då inte sjukhuset kan ge fullgod service åt oss svenskspråkiga genast. Eller anser de 7 nämndmedlemmarna att den svenska servicen inte är så viktig redan vid starten. Vi kan nog snällt vänta tills sjukhusets personal på jouren har lärt sig svenska i den utsträckning att de kan ta emot oss. Hoppas att hälsan står oss bi.

Åbo Underrättelser

Till överläkare Katariina Korhonen

21 Nov 2013 **Stig Engman**

Överläkare

Katariina Korhonen ser inga språkliga problem med att flytta jouren från Pargas till Åbo. Åbo vet att de måste kunna erbjuda service på svenska och de har också satsat ganska mycket på att alla skötare och läkare ska lära sig att prata bättre svenska, säger Korhonen.

Tror hon verkligen själv på att det i praktiken stämmer vad hon på-

står? Samtidigt som hon anser att språket inte är så viktigt som vården? Om så är fallet då kunde man ju anställa estniska eller ryska läkaren i jouren i Åbo eftersom språket inte är det viktigaste.

Jag ska ge Korhonen ett bra exempel hur det fungerar i praktiken. För ca 4 veckor sen for jag med ambulansen till jouren i Åbo. Ingen klarade sig på svenska av ambulanspersonalen. Väl framme

fanns det ingen skötare som kunde svenska, bara finska. Däremot kunde läkaren svenska. Så här kommer det att fungera även framledes. Man lovar stort då man ingår avtal, men i praktiken håller det inte. Bättre tror jag inte heller att det blir framöver.

Jag hoppas att hälso- och socialnämnden i Pargas går emot överläkare Katariina Korhonen för-

slag och att man fortsättningsvis kan få kvälls- och veckoslutsjour i Pargas. En stad av Pargas storlek bör ge den servicen till sina invånare, nent boende. Nivån på den kommunala servicen varierar ju redan nu mellan tätort och glesbygd.

En svårare utväg är den modell som då och då dyker upp i diskussionen, att tillåta dubbla hemkommuner. - - - Medan diskussionen pågår kan man vänta sig att det mesta fortsätter som hittills. Låt vara att lagen förbjuder folk att bo året om på sina sommarstugor, kommunen lär knappast vräka dem för det. Och knappast har de heller resurser att bokföra hur många nätter stugan är bebodd.

Stig har alltid värnat om det svenska språket

Än idag är det det svenska språket som Stig använder oberoende av var i Finland han befinner sig. Ibland har han blivit positivt överraskad i bygder där man inte förväntar sig svenska kunskaper. För sitt stora engagemang för svenskheten fick Stig Engman Folktingets förtjänstmedalj i brons år 2013.

Fastighetsskatten en nagel i ögat

Fastighetsskatten har i alla tider varit en nagel i ögat på Stig. Den drabbar alla, både fattig och rik eller oberoende om man har skattepliktig inkomst eller inte. Ett rättvisare sätt vore, enligt Stig, att slopa fastighetsskatten och i stället uppbära kommunalskatt. Idag finns det faktiskt ledamöter som tycker lika, men nu är det för sent, säger Stig.

År 2012 ville stadsstyrelsen i Pargas höja fastighetsskatten för stadigvarande bostäder med närmare 60 %. Stigs moderatare förslag röstades igenom i fullmäktige och vann!

Abo Underrättelser

Ekonomiskt chockbesked i Pargas

Höjda skatter och tuff sparkur väntar Pargasborna. Fullmäktige höjde skattesatsen till 19,75 procent.

14 Nov 2012 Kim Lund |

Det var ord och inga visor när stadsdirektör Folke Öhman presenterade de senaste ekonomiska kalkylerna för Pargas stadsfullmäktige i går kväll. Kontentan av den dystra monologen var att stadens ekonomi är rejält i gungning. Nu hjälper ingen osthylvemetod, det krävs radikalare åtgärder säger

Öhman och räknar upp olika scenarier vid sidan av skattehöjningar.

– Det kan bli aktuellt med samslagningar av skolor, större gruppstorlekar, färre hälsostationer. Uppsägningar är inte heller

utesluta. Bakgrunden till det akut försämrade ekonomiska läget är bland annat specialistsjukvårdens skenande utgifter. I medlet av oktober kom besked från Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt att Pargas kostnader stiger med över 17 procent jämfört med i fjol. I pengar betyder det nästan tre mil-

joner euro. Samtidigt har fastighetssidans utgifter ökat med 300 000 euro mer än beräknat. Försäljningen av stadens hyreshus Stenbacka i Nagu ger staden en förlust på 400 000 euro. Nämnernas budgetförslag överstiger de givna ramarna med 3,5 miljoner. Det statliga samgångsbidraget för kommunfusionen 2009 betalas inte längre ut i år.

– Budgeten för 2013 slutar på minus trots att vi höjer skattesatserna, säger Öhman. Fullmäktige beslöt höja inkomstskattesatsen från 19,25 procent till 19,75. Ock- så fastighetsskatten höjs. Styrelsens förslag till fullmäktige var att höja fastighetsskatten för stadigvaran-

de bostad från 0,32 till 0,5 procent. På förslag av **Stig Engman**, understödd av bland andra partikamraten Widar Nyberg och SFP:s Bert Johansson beslöt fullmäktige efter omröstning höja skattesatsen till endast 0,4 procent. Engmans förslag vann över styrelsens med rösterna 33–9. Den allmänna fastighetsskatten höjs från 1,3 procent till 1,35.

Samlingspartiets Ilkka Heinaro föreslog att fastighetsskatten inte höjs alls, men hans förslag förlorade mot Engmans med rösterna 11–31. Under vintern görs ett stramt åtgärdsprogram upp och det nya fullmäktige får en tuff start med att ta itu med sparandet. Vilka konkreta sparåtgärder som vidtas är för tidigt att sja om, men det står klart att staden knappast kan upprätthålla samma nivå på servicen som hittills.

– Vi har skapat en verksamhet som vi inte längre är kapabla att upprätthålla. Det är inte bara en följd av stadens egna beslut, en stor del är en följd av statliga påbud.

Borde staden ha vidtagit sparåtgärderna i ett tidigare skede?

– Det har inte funnits en politisk vilja att skära i servicen.

Kallidusch. Stadsdirektör Folke Öhman gav Pargas fullmäktige en dystur ekonomisk översikt. Socialdemokraterna Widar Nyberg och **Stig Engman** lyssnar i förgrunden.

Stadens ekonomi har också inom andra områden orsakat huvudbry hos Stig.

– Ta den här simhallsfrågan, säger Stig.

Tanken var, att en simhall skulle ha byggts i PIUG'en. Men handbollen segrade och simhallen fick vänta till följande år. Nå då skulle brandstationen flyttas – igen ingen simhall. Följande år gick pengarna till biblioteksutrymmen i hotellfastigheten och sen gick banken i konkurs och stan köpte bankhuset. Jag tror inte att vi nånsin får en simhall till Pargas, konstaterar Stig uppgivet.

Allt va betär förr – Bilder från Magerstan

Som pensionär har Stig Engman engagerat sig i Pargas som sin hembygd. Han har digitaliserat tusentals fotografier från Pargas. Fotografierna har han fått låna av andra intresserade hembygdsforskare.

Facebookgruppen ”Allt va betär förr – Bilder från Magerstan” är den plattform där Stig publicerar sina digitaliserade foton. Alla ni som är aktiva på Facebook känner till att diskussionerna om en uppladdad bild kan bli intensiva i sökandet efter namnet på ett hus, en person, ett fartyg eller detaljer av arbetsmoment osv. Idag har gruppen ca 4300 medlemmar.

Detta arbete pågår dagligen då det ännu finns otaliga bilder i familjernas gömmor. På frågan om allt va betär förr svarar Stig: ”nej, inte alls allt, men mycket mera liv var det i Magerstan”.

År 2015 uppmärksammade Pargas stads kulturnämnd Stig Engman genom att tilldela honom årets hembygdspris!

Idag är Stig ännu aktiv, förutom med ovanstående, även med bridge och släktforskning. Det gäller att hålla hjärnan i trim, tycker Stig, vars senaste projekt handlar om film ... Ja, desto mer information blir det inte, vi får se tiden an och vänta på resultatet.

Text: Pia Rantanen

Bilder: Stig Engmans arkiv

Att resa med s/s Östern

Jag har åkt med Östern från Mustfönn strand till Åbo och från Åbo till Mustfönn, från Mustfönnö till Nagu på sångfest.

Under kriget var inte många tillfällen för ungdomar att träffas. En träffpunkt var när Östern kom till Mustfönnö där kunde vi samlas.

Min moster Mandi bodde nära på Hemstrand om sommaren. När vinterkriget bröt ut blev deras hem bombat på Slottsgatan. Då flyttade hon till Mustfönn med Östern och tog med sig vad som fanns kvar.

Samla, Kasta, Spara

gruvan som skyddsrum då ryssarna fällde sina bomber. Jag hör nu till dem som sparade nästan på allt. Får många gånger höra, mamma kastar inte hon läser först innan hon kastar. Därför blir jag nog en samlare. Den som kastar allt, köper allt vad du ser, behöver ju ej låna.

Ett liv är ganska kort att kasta bort
Tänk dig för innan du det gör

Ruth, Pargas hösten 2023

s/s Östern fortsatte trafikera över Erstan och ut till skärgården, tog iland vid Mustfönnö ångbåtsbrygga om någon ville åka med. Jag kommer ihåg att där det stod Slip, där sattes upp en trä vinkel om någon ville åka med. Annars fortsatte Östern sin resa. Efter kriget fortsatte Östern ännu några år.

Ett minne att bevara
Ibland kan det klarna
Hur vi levde då
Och många minnen få

HÄNDELSEKALENDER Hösten 2023

25.10, kl. 13.00–15.00

Seniorföreläsning på Bryggan i stadshuset

Anna och Anna – två starka kvinnor med höga ideal men fötterna på jorden

Pia Heikkilä, ÅU-journalist och författare i Åbo, har gett ut två biografier som båda handlar om en Anna – Anna Bäckström (1875–1942) i Åbo och Anna Bondestam (1907–1995) i Jakobstad.

25.10, kl. 9.30-14.00

”Sippe” utbildning på Hunger & Törst

Röda Korset och Turun lähimmäispalveluyhdistys ordnar gratis utbildning för personer som önskar starta Sippe diskussionsgrupper. Man diskuterar allt mellan himmel och jord över en kopp kaffe.

27.10, kl. 19.00

Årets Musikal, Something Rotten, ÅST

Gruppbiljetten kostar 61,50 €/pers. Bussresan estimerad till 15€ per person tillkommer.

Anmälan gärna så snart som möjligt, senast den 29.9.23. Sista betalningsdag 15.10.23.

Referens nummer 2710 233.

21.11– 22.11

Åboländsk lillajulkryssning, Viking Grace

Kryssningen kostar mellan 98 – 132 € beroende av hyttkategori. Av anmälan skall framgå önskad hyttkategori, födelsedatum och eventuella allergier. Meddela även vem du delar hytt med.

Deltagaravgiften betalas in på föreningens resekonto 31.10.2023 med referensnumret 2111 232.

Sista annulleringsdatumet är samma som sista anmälningsdatumet 25.10.2023.

Mer information finns på vår hemsida under resor.

22.11, kl. 13.00–15.00

Seniorföreläsning på Bryggan i stadshuset

I samhällets utkanter – alla människor omfattas inte av välfärdssamhället. Utanför står sådana som inte fick hjälp att hitta sin plats och sådana som aldrig fått rätt att leva som andra. Bland dem finns växthusarbetare, papperslösa och andra skyddslösa. Om dessa berättar journalisten Jeanette Björkqvist.

14.12, kl. 13–14.30

Länstolsresa vid Seniorpunkten

Resa till MATERA OCH ALBEROBELLO

Staden byggd i bergen och byn som försökte fuska. En resa i södra Italien på Unesco-skyddade områden. Kostnaden 5 € vid minimiantalet 15 personer och betalas på plats.

12.1.2024, kl 13.00–15.30

Poesiverkstad vid Seniorpunkten

Poesiverkstaden är en träff där man får kreativitet att flöda. Under ledning av Paola Fraboni som har jobbat som ordkonstpedagog i många år får man skapa ny poesi med ordkonstnärliga metoder, fundera kring poesier man tidigare skrivit och diskutera tillsammans.

Den 9.2 ordnas för tredje gången Ordens estrad, ett projekt där Åbo stad tillsammans med Ålf och Sydkustens ordkonstskola håller i trådarna. Alla poeter som känner sig manade kan uppträda med egna dikter.

RESOR: Anmälningar görs på vår hemsida under resor, men kan även göras under månadsmötet till Clara Kronqvist-Sundström, telefon 040 8671948 e-post: kronqvistclara@gmail.com eller Pia Rantanen, telefon 0400 948013, e-post: b.rantanen@gmail.com

Anmälan är bindande. Ingen återbetalning av resan/aktiviteten, om du avbokar efter sista betalningsdag. Resan betalas in på föreningens resekonto FI21 6601 0010 0803 07.

Använd resans/aktivitetens referensnummer för igenkänning.

Om inte annat meddelas startar bussen alltid från busstationen och kör Kalkvägen. Meddela var du stiger på och om eventuella matrestriktioner.

SENIORFÖRELÄSNINGARNA: Förhandsanmälan görs till Kombis kansli, tfn 0400 852 596, eller via kombi.pargas.fi. Avgiften 5 € betalas vid dörren.

Styrelsens sammansättning och funktionärer 2023		
Ordförande	Gunnel Jansson jansson.gunnel@parnet.fi	040 595 72 03
Skattmästare, vice ordförande	Annica Forssell forssell.annica@gmail.com	050 553 02 95
Sekreterare	Margareta Blomqvist margareta.blomqvist@granvik.fi	040 720 40 96
Vice sekreterare	Johanna Bondas johanna.bondas@parnet.fi	050 534 91 77
Vice skattmästare	Kurt Lundström kb.lundstrom@gmail.com	050 041 31 62
Övriga ledamöter	Mikael Reuter mikael@undala.fi	040 552 49 78
	Kurt Lindroos kurt.lindroos475@hotmail.fi	0500 59 40 45
	Carl-Gustav Nygårdas carlgustav.nygardas@gmail.com	040 507 14 61
	Pia Rantanen b.rantanen@gmail.com	0400 94 80 13
Funktionärer		
Medlemssekreterare	Kurt Lindroos	(se ovan)
Mediekontakt	Johanna Bondas	(se ovan)
Teknikansvarig	Carl-Gustav Nygårdas	(se ovan)
Klippboken	Mikael Reuter	(se ovan)
Parentesens redaktion	Pia Rantanen, b.rantanen@gmail.com	0400 94 80 13
Parentesens ombrytning	Carl-Gustav Nygårdas	040 507 14 61
Webbansvarig/Webbredaktör	carlgustav.nygardas@gmail.com	
IKT kontaktperson	Kurt Lundström	(se ovan)
Medlem av SPF:s arbetsutskott	Mikael Reuter	(se ovan)
Medlem av SPF:s kommitté för intressebevakning	Clara Kronqvist-Sundström	(se nedan)
Resegruppen	Clara Kronqvist-Sundström, ordf. kronqvistclara@gmail.com	040 867 19 48 0400 94 80 13
	Pia Rantanen, b.rantanen@gmail.com	0400 94 80 13
SPF Åbolands styrelse	Gunnel Jansson, vice ordförande	(se ovan)
Nya medlemmar kan anmäla sig direkt till medlemssekreteraren Kurt Lindroos 0500 59 40 45, Margareta Blomqvist 040 720 40 96 margareta.blomqvist@granvik.fi eller via webben.		
Medlemmar i äldrerådet: Widar Nyberg (ordf) widde.nyberg@netti.fi , Johan Nyberg johan.nyberg@parnet.fi , Christina Ahlsund cahlsund@parnet.fi , Inger Karlsson (suppleant)		

HOBBYGRUPPER			
050 553 02 95			
Boccia/Boule	Annica Forssell	050 553 02 95	forssell.annica@gmail.com
Bowling	Seppo Rajamäki	0400 46 91 92	seppo.rajamaki1@gmail.com
Bridge	Per Österman	0400 21 14 52	per.osterman@parnet.fi
Da Capo, Encore	Maria Simberg Sörensen	040 825 50 39	maria.ss@parnet.fi
De Pratglada	Pia Rantanen	0400 94 80 13	b.rantanen@gmail.com
Fotogrupp	Lorenz Michael	0400 23 31 43	losse.michael@gmail.com
Fågelskådning	Marcus Duncker	040 552 11 00	duncker.marcus@gmail.com
Golf	Johan Nyberg	040 195 48 48	johan.nyberg@parnet.fi
Hembygds kunskap	Gunnel Jansson	040 595 72 03	jansson.gunnel@parnet.fi
IT-grupperna	Kurt Lundström	050 041 31 62	kb.lundstrom@gmail.com
Litterära salongen	Stina Engblom- Colliander	0400 71 53 88	stina202@parnet.fi.
Stavgång	Rainer Wahtera	040 091 22 69	rainer.wahtera@gmail.com
Släktforskarna	Gustav Sundström	050 505 15 22	sundstroms@parnet.fi
Trädgårdsgrupp	Asta Lindholm	040 575 3120	lindastae@gmail.com
Vattengympa	Solveig Nurmela	040 723 95 96	solveig.nurmela@abo.fi
Släktforskargruppen träffas i allmänhet udda veckor i Seniorpunkten tisdagar kl. 14			
Fotogruppen träffas varannan tisdag i Seniorpunkten kl. 17. Se närmare på hemsidan.			
Diskussionsgruppen jämna tisdagar i månaden kl. 14:15-15:45 i Seniorpunkten.			
Följ med hemsidans www.pargas.sppension.fi händelsekalender eller föreningens Facebooksida <i>Pargas svenska pensionärer</i>. Många grupper informerar där om aktuella händelser.			

Programgrupperna och gruppledarna för PSP:s månadsträffar

1.	Beni von Weissenberg	040 545 14 35	benivw@parnet.fi
2.	Mårten Malmlund	0400 71 03 12	marten.malmlund@gmail.com
3.	Gunnel Jansson	040 595 72 03	jansson.gunnel@parnet.fi
4.	Ulla Nordlund	040 524 8214	nordlund.ulla@gmail.com
	Bertel Nordlund	0400 52 64 52	bertel.nordlund@gmail.com
5.	Soili Svahnström	044 500 3097	soilis@parnet.fi
6.	Stina Engblom Colliander	0400 71 53 88	stina202@parnet.fi
7.	Christina Ahlsund	040 759 90 52	cahlsund@parnet.fi
	Arvo Björkroth	044 564 93 51	arvobjorkroth@yahoo.com
8.	Annica Forssell	050 553 02 95	forssell.annica@gmail.com
	Solveig Nurmela	040 723 95 96	solveig.nurmela@abo.fi
9.	Carita Karlsson	045 641 52 66	tiitikarlsson@gmail.com
	Margareta Westman	040 588 05 98	
10.	Saknar ledare		

Hedersmedlemmar i föreningen

Benita Nyberg, Stina Engblom-Colliander, Karl-Gustav Laurén och Kurt-Erik Långbacka

I BAROCKENS LABYRINTER BAROKIN LABYRINTEISSÄ

To 26.10. kl./klo 19 Pargas kyrka / Paraisten kirkko

BAROCKENS PÄRLOR / BAROKIN HITIT

Julia Tamminen & ensemble/yhtye

Fre/Pe 27.10. kl./klo 19 FBK-huset / VPK:n talo

TIMBRI PROFONDI – ITALIENSK MUSIK

FÖR TRE CELLOR OCH CEMBALO / ITALIALAISTA

MUSIIKKIA KOLMELLE SELLOLLE JA CEMBALOLLE

Esbo barocks ensemble / Espoon barokin yhtye

Lö/La 28.10. kl./klo 19

Pargas begravningskapell / Paraisten siunauskappeli

KUNGLIG TEORB / KUNINKAALLINEN TEORBI

MUSIK FRÅN SOLKUNGEN LUDVIG XIV:S HOV

MUSIIKKIA AURINKOKUNINGAS LUDVIG XIV:N HOVISTA

Jonatan Bougt, teorb/teorbi

Sö/Su 29.10. kl./klo 16 Pargas kyrka / Paraisten kirkko

GENTLEMAN OF THE CHAPEL ROYAL

WILLIAM BYRDS CONSORT-MUSIK

WILLIAM BYRDIN CONSORT-MUSIIKKIA

I Dodici & gambaensemble / I Dodici & gambayhtye

Biljetter/Liput 20/10 €, festivalpass/festivaalipassi 65 €

Info/lisätiedot: WWW.PARBAROCK.FI

OBS! Aktuellt material till Parentesen, t.ex. ändringar i gruppsammansättning eller kontaktpersoner, måste vara redaktionen tillhanda **senast en vecka** före månadsträffen för att hinna med, dvs andra onsdagen i månaden.

Även annat material i form av hågkomster, bilder eller teckningar tas gärna emot av redaktionen med samma förbehåll.

Exemplar av Parentesen kan avhämtas på Booklet, Strandvägen 16 A och de större matbutikerna på malmen.